

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2021

269/2021

Laki ydinenergilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ydinenergilain (990/1987) 82 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 342/2008,

muutetaan 37 §:n 6 ja 7 kohta, 38 §, 41 §:n 1 momentin 1 kohta, 42 §:n 2 momentti, 43 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 51, 52, 53 a–53 e ja 75 §,

sellaisina kuin niistä ovat 38 § osaksi laeissa 1131/2003 ja 342/2008, 42 §:n 2 momentti ja 51 § laissa 1078/1996, 43 §:n 2 momentti laissa 410/2012, 52 § osaksi laeissa 1078/1996 ja 1077/1998, 53 a § laeissa 1131/2003, 676/2015 ja 905/2017, 53 b § laeissa 1131/2003 ja 676/2015, 53 c ja 53 e § laeissa 1131/2003 ja 342/2008, 53 d § laissa 905/2017 sekä 75 § laissa 964/2020, sekä

lisätään 37 §:ään uusi 8–10 kohta, lakiin uusi 38 a–38 d §, 41 §:ään uusi 4 ja 5 momentti sekä lakiin uusi 52 a–52 d § seuraavasti:

37 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

6) *kateosuudella* sitä varojen määrää, jonka Valtion ydinjätehuoltorahasto kulloinkin vahvistaa rahastossa olevan erotettuna käytettäväksi jätehuoltovelvollisen valtiolle luovutettavaksi määrättyjen ydinjätteiden ydinjätehuoltoon;

7) *rahaston voitolla* sitä määrää, jolla Valtion ydinjätehuoltorahaston korkotulojen ja valtiovarastossa olleista varoista saatujen korvausten yhteenlaskettu määrä sekä sijoitustoiminnan voitto ylittää rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta aiheutuneiden kulujen ja luottotappioiden yhteenlasketun määrän;

8) *rahaston tappiolla* sitä määrää, jolla Valtion ydinjätehuoltorahaston korkotulojen ja valtiovarastossa olleista varoista saatujen korvausten yhteenlaskettu määrä sekä sijoitustoiminnan tappio alittaa rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta aiheutuneiden kulujen ja luottotappioiden yhteenlasketun määrän;

9) *suojaosuudella* sitä varojen määrää, joka lisätään jätehuoltovelvollisen kalenterivuoden rahastotavoitteeseen;

10) *täydentävällä suojaosuudella* jätehuoltovelvollisen kalenterivuoden rahastotavoitteen perusteella laskettavaa määrää sellaisia vastaavia vakuuksia, joita rahasto voi vaatia tarvittaessa yllättävien ja ennakoimattomien sijoitustoimintaan liittyvien riskien varalta.

Valtion ydinjätehuoltorahasto

Varautumisen toteuttamista varten on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella työ- ja elinkeinoministeriön alainen ja sen hallinnoima Valtion ydinjätehuoltorahasto, jonka tehtävänä on huolehtia tämän luvun ja 7 a luvun mukaisesti määräytyvien maksujen perimisestä ja näin kerättyjen varojen hallinnoimisesta sekä hoitaa muut sille tässä luvussa ja 7 a luvussa säädetyt tehtävät. Rahaston toiminnassa noudatettavista hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa, kielilaissa (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Ministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä, rahaston talouden hoitoa ja rahaston varojen sijoittamista koskevia yleisiä määräyksiä. Ministeriöllä on oikeus saada rahastolta tarvitsemansa tiedot ja selvitykset.

Tarkempia säännöksiä rahaston tehtävistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunta

Valtion ydinjätehuoltorahastossa on johtokunta, jonka tehtävä on:

- 1) huolehtia rahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- 2) päättää rahaston talouden ja toiminnan kannalta merkittävistä ja laajakantoisista asioista;
- 3) johtaa ja valvoo rahaston sijoitustoimintaa sekä tehdä siihen liittyvät päätökset 52 §:n mukaisesti;
- 4) päättää niiden 48–50 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamisesta, joita ei ole säädetty valtioneuvoston tai työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi;
- 5) päättää avustuksen myöntämisestä tutkimus- ja infrastruktuurihankkeelle, jos tuen määrä ylittää 200 000 euroa, ja myönnetyn avustuksen takaisinperinnästä;
- 6) huolehtia rahaston kirjanpidon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- 7) ratkaista rahaston päätöksiä koskevat oikaisuvaatimukset ja antaa vastine rahaston päätöksiä koskevissa valitusasioissa;
- 8) päättää rahaston toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä tehdä työ- ja elinkeinoministeriölle esitys rahaston vuotuiseksi talousarvioksi;
- 9) huolehtia rahaston maksuvalmiudesta;
- 10) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös ja siihen kuuluva toimintakertomus sekä toimittaa se työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valtioneuvosto nimittää johtokunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtajan lisäksi varapuheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä. Yksi jäsenistä on määrättävä työ- ja elinkeinoministeriön ja yksi valtiovarainministeriön ehdottamista henkilöistä. Johtokunnassa tulee olla riittävä sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemus ja muu johtokunnan tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellinen asiantuntemus. Finanssivalvonnan on annettava johtokuntaan esitettävien henkilöiden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemuksesta lausunto työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Työ- ja elinkeinoministeriö voi vapauttaa johtokunnan jäsenen tehtävästään. Työ- ja elinkeinoministeriö määrää jäsenten palkkiot sekä vahvistaa johtokunnan esityksestä rahaston työjärjestyksen.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun neljä jäsentä on läsnä. Läsnä olevista yhden on oltava puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Kullakin jäsenellä on yksi ääni. Asiat ratkai-

taan yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

Johtokunnan puheenjohtajaan ja muihin jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Johtokunnan tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

38 b §

Valtion ydinjätehuoltorahaston toimitusjohtaja ja muu henkilökunta

Valtion ydinjätehuoltorahastolla on toimitusjohtaja, tämän sijainen ja esittelijöitä, joina toimivat työ- ja elinkeinoministeriön rahaston tehtäviin määräämät ministeriön virkamiehet. Toimitusjohtajan sijaiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta. Rahaston tehtävissä voivat työskennellä myös valtion muun viraston palveluksessa olevat virkamiehet. Muun viraston virkamiehen määrää tehtävään työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä se virasto, jonka virkaan tai virkasuhteeseen virkamies on nimitetty.

Toimitusjohtaja hoitaa rahaston juoksevaa hallintoa johtokunnan antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä seuraa sijoitussalkun kehitystä ja ryhtyy sen osalta tarvittaessa toimiin. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että rahaston kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan on annettava johtokunnalle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen johtokunnan tehtävien hoitamiseksi.

Toimitusjohtaja ratkaisee rahastossa ratkaistavat asiat esittelystä, jollei päätösvalta kuulu johtokunnalle. Toimitusjohtaja saa kuitenkin ryhtyä rahaston talouden ja toiminnan kannalta merkittäviin ja laajakantoisiin toimiin ainoastaan tilanteessa, jossa johtokunnan päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta rahaston toiminnalle olennaista haittaa. Tällöin johtokunnalle on mahdollisimman pian annettava tieto toimista.

Rahaston hallinnon järjestämisestä, henkilökunnasta ja kuluja korvaamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

38 c §

Sisäpiiri-ilmoitus

Valtion ydinjätehuoltorahaston sisäpiiriläinen on velvollinen ilmoittamaan 2 momentissa tarkoitetut tiedot 38 d §:ssä tarkoitettuun rahaston sisäpiirirekisteriin (*sisäpiiri-ilmoitus*). *Sisäpiiriläisellä* tarkoitetaan:

1) rahaston johtokunnan puheenjohtajaa ja muuta jäsentä, toimitusjohtajaa sekä tilintarkastajaa ja tilintarkastusyhteisön toimihenkilöä, jolla on päävastuu rahaston tilintarkastuksesta;

2) muuta rahaston palveluksessa olevaa henkilöä, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen tai joka muutoin saa säännöllisesti haltuunsa tällaisia osakkeita tai rahoitusvälineitä koskevaa sisäpiirintietoa.

Sisäpiiri-ilmoituksessa on mainittava:

1) vajaavaltainen, jonka edunvalvoja sisäpiiriläinen on;

2) yhteisö tai säätiö, jossa sisäpiiriläisellä tai 1 kohdassa tarkoitettulla vajaavaltaisella on suoraan tai välillisesti määräysvalta;

3) sisäpiiriläisen sekä 1 kohdassa tarkoitetun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitetun yhteisön tai säätiön omistamat säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa olevat osakkeet ja sellaiset rahoitusvälineet, joiden arvo määräytyy kyseisten osakkeiden perusteella.

Sisäpiiri-ilmoitukseen on sisällytettävä asianomaisen henkilön, yhteisön tai säätiön yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sekä osakkeita ja muita rahoitusvälineitä koskevat tiedot.

Edellä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse ilmoittaa siltä osin kuin ne koskevat asunto-osakeyhtiötä, asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 28 luvun 2 §:ssä tarkoitettua keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä taikka voittoa tavoittelematonta yhteisöä. Jos yhteisö käy säännöllisesti kauppaa rahoitusvälineellä, sitä koskevat tiedot on kuitenkin ilmoitettava.

Sisäpiiri-ilmoitus on tehtävä neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun sisäpiiriläinen on nimitetty tai määrätty 1 momentissa tarkoitettuun tehtävään. Sisäpiiriläisen on tehtävässä ollessaan seitsemän päivän kuluessa ilmoitettava rahastolle:

1) 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuilla osakkeilla ja rahoitusvälineillä tehdyt hankinnat ja luovutukset, jos omistuksen muutos on vähintään 5 000 euroa;

2) muut kuin tämän momentin 1 kohdassa tarkoitettut tässä pykälässä tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuvat muutokset.

Jos 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut osakkeet tai rahoitusvälineet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, rahasto voi järjestää menettelyn, jossa tiedot saadaan arvo-osuusjärjestelmästä. Tällöin ei erillistä sisäpiiri-ilmoitusta tarvitse tehdä.

Sisäpiiri-ilmoituksesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

38 d §

Sisäpiirirekisteri

Valtion ydinjätehuoltorahaston on markkinoiden väärinkäytön ehkäisemiseksi pidettävä sisäpiiri-ilmoituksista rekisteriä (*sisäpiirirekisteri*), josta ilmenevät kunkin sisäpiiriläisen kohdalla sisäpiiriläisen, 38 c §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön omistamat sanotussa momentissa tarkoitettut osakkeet ja rahoitusvälineet sekä eriteltyinä hankinnat ja luovutukset. Jos tiedot saadaan 38 c §:n 6 momentin mukaisesti, sisäpiirirekisteri voidaan tältä osin muodostaa arvo-osuusjärjestelmästä saatavista tiedoista.

Sisäpiirirekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä. Jokaisella on oikeus saada kuluja korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä rekisterin tiedoista. Tietojensaantioikeus ei kuitenkaan koske luonnollisen henkilön henkilötunnusta eikä osoitetta eikä muun luonnollisen henkilön kuin sisäpiiriläisen nimeä.

Sisäpiirirekisteristä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

41 §

Jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus

Rahasto-osuuteen on luettava:

1) jätehuoltovelvollisen viimeksi vahvistettu rahasto-osuus, jossa rahasto-osuutta vastaava osuus Valtion ydinjätehuoltorahaston varoista arvostetaan 4 momentin mukaisesti;

Valtion ydinjätehuoltorahastoon sovelletaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988). Rahaston varat arvostetaan kuitenkin kirjanpidossa ja sen yhteydessä järjestettävässä muussa seurannassa, tilinpäätöksessä ja laskentatoimissa seuraavasti:

1) lainat jätehuoltovelvollisille tai näiden omistajille nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) euromääräiset rahavarat nimellisarvoon ja muu valuutta Euroopan keskuspankin julkaisemaan valuuttakurssiin;

3) julkisen kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla Suomessa tai ulkomailla olevat osakkeet ja muut rahoitusinstrumentit, joukkovelkakirjalainat ja muut velallisen sitoumuksesta annetut arvopaperit sekä sijoitusrahasto-osuudet markkina-arvoon;

4) muu kuin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu varallisuus kirjanpitoarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen arvostamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

42 §

Ydinjätehuoltomaksut ja ylijäämä

— — — — —

Jos kalenterivuoden rahastotavoite on pienempi kuin edellisen vuoden joulukuun viimeisen päivän rahasto-osuus, tämä ylijäämä on palautettava jätehuoltovelvolliselle viimeistään saman kalenterivuoden huhtikuun ensimmäisenä arkipäivänä siltä osin kuin se ylittää suojaosuuteen tarvittavan määrän. Rahastolla jätehuoltovelvolliselta olevaa saataava saadaan käyttää samalle jätehuoltovelvolliselle palautettavan ylijäämän kuittamiseen maksetuksi jätehuoltovelvolliselle annetun lainan ehtojen mukaisesti.

43 §

Vastuumäärän ja rahastotavoitteen vahvistaminen

— — — — —

Työ- ja elinkeinoministeriö:

1) vahvistaa kolmen vuoden välein asianomaisen kalenterivuoden lopussa kunkin jätehuoltovelvollisen rahastotavoitteen seuraaville kolmelle vuodelle, kuluvan ja kahta sitä edeltävän kalenterivuoden vastuumäärät sekä tekee päätöksen vastuumäärästä sitä seuraaville kolmelle vuodelle; tai

2) voi jätehuoltovelvollisen toiminnan alkua- tai loppuvaiheessa tai muusta perustellusta syystä 1 kohdasta poiketen kunkin kalenterivuoden lopussa vahvistaa jätehuoltovelvollisen rahastotavoitteen seuraavalle vuodelle ja kuluvan kalenterivuoden vastuumäärän sekä tehdä päätöksen vastuumäärästä sitä seuraaville kahdelle vuodelle.

— — — — —

45 §

Vakuudet

Vakuudeksi työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä vain:

1) vakuutusyhtiölain (521/2008) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun vakuutusyhtiön antaman luottovakuutuksen;

— — — — —

51 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston voitto ja tappio

Valtion ydinjätehuoltorahaston kalenterivuoden voitolla hyvitetään tai tappiolla veloitetaan kalenterivuoden joulukuun viimeisen päivän rahasto-osuuksia ja kateosuuksia siinä suhteessa kuin vastaavat rahasto-osuudet ja kateosuudet ovat kalenterivuoden aikana olleet rahaston varoina. Kalenterivuoden voitolla hyvitetään kuitenkin rahasto-osuuksia vain siltä osin kuin voitto ylittää suojaosuuteen tarvittavan määrän. Rahasto voi rahasto-osuuksien hyvittämisen sijasta vähentää saman jätehuoltovelvollisen 42 §:n 1 momentin mukaan maksettavaksi tulevasta ydinjätehuoltomaksusta. Suhdelukuja laskettaessa vähennetään kunkin ajankohdan rahasto-osuudesta tai kateosuudesta kyseisen jätehuoltovelvollisen rahastolta saamista lainoista edellisiltä vuosilta kertynyt mutta tuona ajankohtana vielä maksamatta oleva korko.

Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoiminnan johtaminen

Johtokunnan tehtävänä on Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen sijoitustoimintaan liittyen:

- 1) päättää lainojen myöntämisestä ja irtisanomisesta, tarvittaessa vakuuksien muuttamisesta rahaksi sekä lainoja koskevista yksityiskohtaisista ehdoista;
- 2) päättää sijoitustoiminnassa ja sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista;
- 3) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista;
- 4) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista;
- 5) hyväksyä vuosittain rahaston varojen sijoitussuunnitelma, jossa tulee erityisesti ottaa huomioon rahaston luonne ja sijoitustoiminnan vaatimukset sekä työ- ja elinkeinoministeriön 38 §:n 2 momentin nojalla antamat määräykset;
- 6) päättää varainhoitopalveluja ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja valittaessa noudatettavista periaatteista;
- 7) päättää varainhoitajista ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja tuottavista tahoista sekä näiden kanssa laadittavista sopimuksista;
- 8) päättää tarvittaessa täydentävän suojaosuuden käyttöönotosta ja sen määrästä kunkin jätehuoltovelvollisen osalta sekä siihen luovutettujen vakuuksien palauttamisesta;
- 9) hyväksyä kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista.

Lisäksi johtokunnan tehtävänä on vahvistaa periaatteet siitä, miten rahaston omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään sellaisten kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla näiden kohdeyhteisöjen osalta omistajaohjauksen liittyminen sijoitusstrategiaan, menettelytavat kohdeyhteisöjen toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa, menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä sekä miten rahasto käy vuoropuhelua kohdeyhteisöjen, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa. Rahaston on julkistettava omistajaohjauksen periaatteet tai selvitys siitä, miksi tästä julkistamisesta poiketaan osittain tai kokonaan.

Valtion ydinjätehuoltorahastossa on sijoitusneuvottelukunta, joka valmistelee neuvotantavasti johtokunnalle rahaston sijoitustoiminnassa ja sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavia periaatteita sekä suosituksia sijoitustoiminnan kehittämiseksi, sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin, varainhoitopalveluista ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluista. Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää kolmeksi vuodeksi neuvottelukuntaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja enintään kuusi muuta jäsentä, joista yhden tulee edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä ja yhden valtiovarainministeriötä sekä enintään kolmen jätehuoltovelvollisia. Neuvottelukunnan jäsenillä tulee olla hyvä sijoitustoiminnan tai riskienhallinnan asiantuntemus. Työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä Finanssivalvonnan on annettava lausunto sijoitusneuvottelukuntaan esitettävien henkilöiden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemuksesta. Työ- ja elinkeinoministeriö määrää jäsenten palkkiot.

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen lainaaminen

Sellaisella jätehuoltovelvollisella, jonka rahastotavoite on vahvistettu seuraavalle kolmelle vuodelle, on oikeus saada Valtion ydinjätehuoltorahastosta turvaavia vakuuksia vastaan lainaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jätehuoltovelvollisen tulee ilmoittaa lainaus-

oikeuden käyttämisestä viimeistään rahaston ilmoittamana määräpäivänä. Jätehuoltovelvollisella saa olla rahastolta lainassa enintään 60 prosenttia siitä määrästä, joka saadaan vähentämällä asianomaiselle jätehuoltovelvolliselle vahvistetusta rahastotavoitteesta jätehuoltovelvollisen osuus rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta kalenterivuoden aikana arvion mukaan aiheutuvat kustannukset. Jos seuraavalle kolmelle vuodelle vahvistetut rahastotavoitteet poikkeavat määrältään toisistaan, käytetään määrältään pienintä rahastotavoitetta. Jos varoja on lainattu 48 §:n 2 momentin nojalla, jätehuoltovelvollisen lainausoikeus vähenee vastaavalla määrällä.

Jätehuoltovelvollisen osakkeenomistajilla on oikeus käyttää jätehuoltovelvollisen 1 momentissa tarkoitettua oikeutta siltä osin kuin jätehuoltovelvollinen ei itse sitä tee. Rahastosta osakkeenomistajille kulloinkin lainattavissa oleva määrä on lainattava niille osakkeenomistajille, jotka sitä vaativat, tarpeen vaatiessa näiden osakeomistuksien suhteessa rahaston tarkemmin määräämällä tavalla.

Vähintään 20 prosenttia rahaston siitä varallisuudesta, joka saadaan laskemalla yhteen jätehuoltovelvollisten 1 momentin mukaisessa laskelmassa käytetyt rahastotavoitteet ja 43 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti vahvistetut rahastotavoitteet sekä vähentämällä tästä summasta rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta kalenterivuoden aikana arvion mukaan aiheutuvat kustannukset, on valtion käytettävissä ja voidaan sijoittaa Suomen valtion velkasitoumuksiin tai valtion talousarviossa siirtää rahastosta määräjäksi valtiovarastoon. Jos varoja on siirretty valtiovarastoon, talousarvioon on vuosittain otettava määräraha rahastolle sinä vuonna takaisin siirrettävien varojen palauttamiseen ja 4 momentissa säädettyä lainan korkoa määrältään vastaavan korvauksen maksamiseen rahastolle siltä ajalta, jona rahaston varoja on ollut siirrettynä valtiovarastoon. Vähimmäisosuutta koskevan vaatimuksen täytyminen tulee varmistaa kalenterivuosittain 1 päivän huhtikuuta tilanteen mukaan.

Annettaessa rahastosta 1 tai 2 momentin nojalla lainaa on lainan korko sidottava markkinoilla yleisesti noteerattavaan viitekorkoon. Rahaston pääoman arvon säilymisen ja tuoton turvaamisen niin vaatiessa sovellettavaan viitekorkoon lisätään erityinen korkomarginaali.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin varojen lainaamisesta, sovellettavasta lainan viitekorosta ja siihen lisättävästä korkomarginaalista ja muista lainojen yleisistä ehdoista sekä valtiovarastoon siirrosta.

52 b §

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen muu sijoitustoiminta

Valtion ydinjätehuoltorahaston on sijoitettava vähintään 20 prosenttia 52 a §:n 3 momentissa tarkoitettua rahaston varallisuudesta muutoin kuin 52 a §:n mukaisesti ja tällöin huolehdittava sijoitusten turvaavuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta hajauttamisesta. Sijoitusten turvaavuudessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että rahaston maksuvalmius on rahaston toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu. Vähimmäisosuutta koskevan vaatimuksen täytyminen tulee varmistaa kalenterivuosittain 1 päivän huhtikuuta tilanteen mukaan.

Rahaston varoja ei kuitenkaan saa sijoittaa sellaisten yritysten joukkovelkakirjalainoihin, osakkeisiin, osuuksiin, velkasitoumuksiin tai vastaaviin välineisiin, joiden toimialaan kuuluu ydinenergian käyttöä. Tämä ei estä rahaston varojen sijoittamista sellaisiin sijoitusrahastolain (213/2019) 13 luvussa tarkoitettuihin sijoitusrahastoihin tai vastaaviin yhteissijoittamisen välineisiin, joissa sijoitusten osuus edellä tarkoitettujen yritysten välineisiin on vähäinen.

Suojaaminen sijoitustoimintaan liittyviltä riskeiltä

Jätehuoltovelvollisen kalenterivuoden rahastotavoitteeseen lisätään kolmen prosentin suojaisuus. Suojaisuus katetaan ensisijaisesti 42 §:ssä tarkoitetulla ylijäämällä ja 51 §:ssä tarkoitetulla voitolla. Lisäksi jätehuoltovelvollisen on luovutettava Valtion ydinjätehuoltorahastolle 45 §:ssä säädettyt ehdot täyttäviä vakuuksia siten, että maaliskuun viimeisenä päivänä vakuuksien yhteismäärä vastaa suojaosuutta siltä osin kuin siirretty ylijäämä ja voitto eivät kata sitä. Vastaavasti ne jätehuoltovelvollisen aiemmin luovuttamat vakuudet, joita ei enää tarvita suojaosuuden kattamiseen, on palautettava jätehuoltovelvolliselle viimeistään saman kalenterivuoden huhtikuun ensimmäisenä arkipäivänä.

Rahaston on seurattava riittävän tehokkaasti rahaston varojen arvon kehitystä. Jos jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus alenee jonain ajankohtana kalenterivuoden aikana enemmän kuin viisi prosenttia verrattuna kalenterivuoden rahastotavoitteeseen, jätehuoltovelvollisen on kuukauden kuluessa asiasta tiedon saatuaan luovutettava rahastolle 45 §:ssä säädettyt ehdot täyttäviä vakuuksia siten, että näiden vakuuksien yhteismäärä sekä suojaosuuden kattamiseksi luovutetut vakuudet ja siihen siirretty ylijäämä ja voitto yhdessä rahasto-osuuden jäljellä olevan arvon kanssa vastaavat kalenterivuoden rahastotavoitetta.

Jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus saa vuosineljänneksen lopussa olla enintään kolme prosenttia alempi kuin kalenterivuoden rahastotavoite. Jos aleneminen on tätä suurempi, jätehuoltovelvollisen on kuukauden kuluessa asiasta tiedon saatuaan luovutettava rahastolle 45 §:ssä säädettyt ehdot täyttäviä vakuuksia siten, että näiden vakuuksien yhteismäärä sekä suojaosuuden kattamiseksi luovutetut vakuudet ja siihen siirretty ylijäämä ja voitto yhdessä rahasto-osuuden jäljellä olevan arvon kanssa vastaavat kalenterivuoden rahastotavoitetta korotettuna suojaosuudella.

Jos rahasto toteaa sijoitustoimintaan liittyviä yllättäviä ja ennakoimattomia tappioriskejä taikka sellaista markkinahintoihin liittyvää poikkeuksellista vaihtelua tai epävarmuutta, joka on lisännyt tai voi lisätä hintojen vaihtelua, rahasto voi vaatia jätehuoltovelvollisia luovuttamaan rahastolle täydentävää suojaosuutta varten vakuuksia kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä. Näiden vakuuksien tulee täyttää 45 §:ssä säädettyt ehdot ja niiden yhteismäärän tulee vastata kahta prosenttia kalenterivuoden rahastotavoitteesta. Rahaston on palautettava täydentävään suojaosuuteen luovutetut vakuudet jätehuoltovelvolliselle, kun rahasto arvioi, että niihin ei enää ole tarvetta.

Rahasto vahvistaa jätehuoltovelvollisella kulloinkin rahastossa olevan suojaosuuden ja täydentävän suojaosuuden. Niiden laskemiseen sovelletaan, mitä 41 §:ssä säädetään rahasto-osuuden laskemisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suojaosuuden ja täydentävän suojaosuuden kattamisesta noudatettavasta menettelystä.

Sijoitustoimintaan liittyvä valvonta

Finanssivalvonta valvoo Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen lainaamista ja muuta sijoitustoimintaa, sijoitustoimintaan liittyviltä riskeiltä suojaamista sekä sisäpiirirekisteriä ja sisäpiiri-ilmoitusta koskevien säännösten noudattamista. Finanssivalvonta on velvollinen ilmoittamaan valvonnassa havaitsemistaan puutteista työ- ja elinkeinoministeriölle. Valvonnasta säädetään lisäksi Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008).

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä sijoitustoiminnan ja sijoitustoimintaan liittyvien riskienhallinnan järjestämisestä, sisäpiiri-ilmoituksen sisällöstä ja tekotavasta sekä sisäpiirirekisterin sisällöstä ja tietojen merkintätavasta.

Valvontamaksusta säädetään Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetussa laissa (879/2008).

53 a §

Tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi myöntää avustusta sellaista tutkimustoimintaa varten, jonka tavoitteena on edistää ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon ratkaisujen kehittymistä sekä varmistaa, että viranomaisten, ydinlaitosten haltijoiden ja jätehuoltovelvollisten saatavilla on näihin liittyen riittävästi ja kattavasti asiantuntemusta ja muuta osaamista. Lisäksi rahasto voi myöntää avustusta tällaista tutkimustoimintaa edistävää tutkimusinfrastruktuuria varten sekä mainittuja tavoitteita edistävää korkea-asteen koulutustoimintaa varten.

53 b §

Ydinlaitoksen haltijalta ja jätehuoltovelvolliselta kerättävät maksut

Toiminnanharjoittaja, jolla on lupa 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun yleiseltä merkitykseltään huomattavan ydinlaitoksen käyttöön tai jolla on lupa tällaisen ydinlaitoksen rakentamiseen mutta ei vielä lupaa laitoksen käyttöön taikka jonka hakemuksesta valtioneuvosto on tehnyt tällaista ydinlaitosta koskevan periaatepäätöksen, joka on voimassa mutta johon perustuvaa lupaa laitoksen rakentamiseen ei ole myönnetty, on velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahastolle 53 a §:ssä tarkoitetun toiminnan rahoittamiseksi vuosittain maksun, jonka suuruus määräytyy kunkin vuoden tammikuun 1 päivänä. Jos toiminnanharjoittajalla on tällöin voimassa oleva periaatepäätös taikka rakentamistai käyttö lupa, toiminnanharjoittaja on maksuvelvollinen kyseisen vuoden osalta. Periaatepäätöksen tai rakentamisluvan mukaisen hankkeen toteuttamatta jättämisestä voi ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuoden loppuun mennessä, jolloin maksuvelvollisuus on voimassa vielä seuraavan vuoden osalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun maksun määrä on:

1) vuosina 2023–2025 (*maksukausi 1*) 390 euroa kultakin luvassa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta tai periaatepäätöksessä ilmoitetulta suurimman lämpötehon megawatilta tai, jos periaatepäätöksen nojalla on haettu rakentamislupaa, lupahakemuksessa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta;

2) vuosina 2026–2032 (*maksukausi 2*):

a) kultakin 1 momentin mukaan maksuvelvolliselta toiminnanharjoittajalta 320 000 euroa; sekä

b) 285 euroa kultakin 1 kohdassa tarkoitetulta lämpötehon megawatilta.

Toiminnanharjoittaja, jolle on 43 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistettu vastuumäärä, on velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahastolle 53 a §:ssä tarkoitetun toiminnan rahoittamiseksi vuosittain maksun, jonka määrä on 0,10 prosenttia maksukaudella 1 ja 0,09 prosenttia maksukaudella 2 asianomaista maksuvuotta edeltävälle vuodelle kohdistetusta vastuumäärästä.

Kun asianomainen maksukausi on päättynyt, käyttämättä jääneet varat on palautettava maksajille näiden maksamien maksujen suhteessa.

53 c §

Erillisvarallisuus

Edellä 53 b §:n 1–3 momentin mukaisesti kerätyt maksut muodostavat erillisvarallisuuden, joka on pidettävä erillään Valtion ydinjätehuoltorahaston muista varoista.

Erillisvarallisuutta vähentävät:

- 1) myönnetty avustukset siltä osin kuin ne on maksettu;
- 2) maksuvelvollisille 53 b §:n 4 momentin mukaisesti palautetut varat;
- 3) sen tallettamisesta, hoitamisesta ja hallinnoinnista aiheutuneet kulut;

4) avustuspäätösten valmistelusta sekä avustusta saaneiden hankkeiden ohjauksesta ja hallinnoinnista aiheutuva kulut.

Erillisvarallisuutta kartuttavat maksujen lisäksi:

- 1) siitä saadut satunnaiset tuotot;
- 2) myönnettyt avustukset siltä osin kuin rahasto on perinyt ne takaisin;
- 3) myönnettyt avustukset siltä osin kuin ne ovat jääneet käyttämättä hankkeiden kustannusten muuttumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

53 d §

Avustusten myöntäminen ja maksaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi kunakin vuonna myöntää avustuksia enintään käytävissä olevan erillisvarallisuuden mukaan siltä osin kuin sitä ei ole sidottu jo tehdyillä avustuspäätöksillä eikä siihen sisälly rahastolle syntyneitä saatavia.

Rahasto päättää hakemusten perusteella avustusten myöntämisestä siten, että avustettavat hankkeet ovat korkeatasoisia ja edistävät kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaisella tavalla 53 a §:ssä säädettyjä tavoitteita. Etusija annetaan hankkeille, joiden arvioidaan tuottavan laaja-alaisesti hyödynnettävää tutkimustietoa. Ennen avustusten myöntämistä tulee avustettavista hankkeista pyytää Säteilyturvakeskuksen lausunto. Avustusta ei kuitenkaan voida myöntää sellaisille hankkeille, jotka välittömästi liittyvät tässä laissa tarkoitettuun ydinenergian käytön valvontaan, lupakäsittelyyn tai lupahakemusaineiston valmisteluun. Avustushakemus toimitetaan työ- ja elinkeinoministeriöön.

Avustus maksetaan hakemuksesta jälkikäteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella. Hakemus toimitetaan työ- ja elinkeinoministeriöön.

53 e §

Avustuksiin liittyvä täydentävä sääntely

Avustukseen sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001).

Valtion ydinjätehuoltorahasto tekee valtionavustuslaissa tarkoitetut päätökset, jotka koskevat valtionavustuksen myöntämistä, maksatusta ja takaisinperintää, sekä hoitaa valtioapuviranomaisen päätösten muutoksenhakuun liittyvät asiat. Muilta osin työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa valtionavustuslaissa valtionapuviranomaiselle säädetty tehtävät.

75 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimelta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Muutoksenhakuun sovelletaan mainittua lakia kuitenkin vain, jollei Euratom-sopimuksesta muuta johdu.

Valtioneuvoston 11 §:n nojalla tekemään periaatepäätökseen ja 46 §:n nojalla tekemään päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valitusoikeuteen valtioneuvoston päätöksestä, joka koskee 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa ja johon sovelletaan kaivoslakia, sovelletaan kuitenkin, mitä valitusoikeudesta kaivoslain 165 §:ssä säädetään.

Valtion ydinjätehuoltorahaston päätökseen, joka koskee 53 b §:ssä tarkoitettun maksun perimistä, saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Muutoksenhakuun Valtion ydinjätehuoltorahaston 53 d §:n nojalla tekemään päätökseen sovelletaan valtionavustuslain 34 ja 35 §:ää.

Muutoksenhaussa Valtion ydinjätehuoltorahaston päätökseen on rahaston ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa pyydyttävä lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Tämän lain 42 §:n, 43 §:n 2 ja 3 momentin, 44 ja 47 §:n, 49 §:n 1 momentin, 63 §:n 1 momentin 5 kohdan, 66 ja 68 §:n nojalla annettu päätös sekä 52 a §:n 1–3 momentissa, 52 b, 52 c ja 53 b §:ssä säädettyä asiaa koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Edellä 65 §:n nojalla annetussa päätöksessä voidaan määrätä, että se voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2021.

Lain 43 §:n 2 momenttia ja 52 a–52 c §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022, 53 a–53 e §:ää ja 75 §:n 5 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2023 sekä 75 §:n 7 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2022 ja, siltä osin kuin se koskee 53 b §:ää, 1 päivästä tammikuuta 2023. Tällä lailla kumottua 82 §:n 5 kohtaa sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2021. Vuonna 2022 vastuumäärä vahvistetaan tämän lain 43 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan vain kuluvan kalenterivuoden osalta ja jätehuoltovelvolliselle tämän lain 52 a §:n mukaisesti myönnetyn lainan laina-aika on yksi vuosi. Jos Valtion ydinjätehuoltorahaston tulos vuonna 2021 on voitollinen, voitolla hyvitetään rahasto-osuuksia vain siltä osin kuin voitto ylittää vuonna 2022 suojaosuuteen tarvittavan määrän.

Valtion ydinjätehuoltorahaston nykyinen johtokunta jatkaa, kunnes uusi johtokunta on nimitetty tämän lain 38 a §:n mukaisesti. Vastaavasti rahaston toimitusjohtaja ja muu henkilökunta jatkavat, kunnes uusi toimitusjohtaja ja muu henkilökunta on määrätty tämän lain 38 b §:n mukaisesti.

Tämän lain 38 c §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön toimihenkilön tulee tehdä 38 c §:ssä tarkoitettu sisäpiiri-ilmoitus kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Helsingissä 26.3.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Elinkeinoministeri Mika Lintilä